Lieta Nr. A42559906
Nr. A1004-08/5

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008. gada 31. martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I. Kaļiņina

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *V.P.* (kopš 2007. gada 2. oktobra – *A.B.*) pieteikuma par Jelgavas cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam atbilstošus uzturēšanas apstākļus ieslodzījuma vietā, kā rezultātā pieteicējam pasliktinājusies redze un pieteicējs saslimis ar tuberkulozi, un fiziskā un morālā kaitējuma atlīdzību 10000 latu apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] 2006. gada 25. jūlijā *V.P.* (turpmāk arī - pieteicējs) vērsies Jelgavas cietumā, kur viņš esot saslimis, ar iesniegumu, lūdzot kompensēt zaudējumus par viņa veselībai nodarīto kaitējumu.

Jelgavas cietums 2006. gada 2. augusta atbildē Nr. 8/1-2209 uz pieteicēja 2006. gada 25. jūlija iesniegumu cita starpā norādījis, ka Jelgavas cietumā notiesāto uzturēšanas apstākļi atbilst visām prasībām, kas izvirzītas Latvijas Republikas normatīvajos aktos (Latvijas sodu izpildes kodekss, Iekšējās kārtības noteikumi).

2006. gada 17. augustā pieteicējs vērsās ar iesniegumu Ieslodzījuma vietu pārvaldē, lūdzot atlīdzību 10000 latu apmērā par Jelgavas cietumā viņa veselībai nodarīto kaitējumu.

Ieslodzījuma vietu pārvalde, 2006. gada 31. augustā sniedzot atbildi Nr. 1/7-P/3770 uz pieteicēja 2006. gada 17. augusta iesniegumu, norādījusi, ka normatīvajos aktos nav noteikts, cik bieži jāveic rentgena izmeklēšanas tuberkulozes atklāšanai.

[2] Pieteicējs 2006. gada 21. septembrī iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteikumā pieteicējs norāda, ka pirms nokļūšanas cietumā viņš bijis praktiski vesels. Atrodoties cietumā pustumšajās, mitrajās telpās un saņemot sliktu uzturu, pieteicējs zaudējis savu veselību. Pieteicēja redze pasliktinājusies no -5 līdz - 8. Pieteicējs saslimis ar tuberkulozi. No 2004. gada 15. jūlija pieteicējs ārstējies Rīgas cietumu slimnīcā. Ņemot vērā, ka tuberkuloze nav pilnībā izārstējama, problēmas ar plaušām pieteicējam būs visu mūžu. Pieteicējs par zaudēto veselību un fiziskām un morālām mokām lūdz kompensāciju 10000 latu apmērā.

[2.1] 2006. gada 6. novembra iesniegumā tiesai pieteicējs norādījis, ka pieteicēja kameras biedrs laikā no 2004. gada 17. jūnija līdz 24. jūnijam sūdzējās ārstam par problēmām ar plaušām. Kameras biedru nosūtīja uz Rīgas cietumu slimnīcu pārbaudei. Arī pieteicējs sūdzējās par klepu, bet ārsts pateica, ka pieteicējs ir vesels. 2004. gada 10. jūlijā, kad pieteicējam kļuva ļoti slikti, tika veiktas visas analīzes un Rīgas cietuma slimnīcā pieteicējam konstatēja tuberkulozi. Pēc atgriešanās no slimnīcas pieteicējs, kurš vēl nebija pilnīgi atveseļojies, tika ievietots vienā kamerā ar personu, kura bija vesela un pirms tam nebija slimojusi ar tuberkulozi. Ārstu bezatbildības dēļ, nevēloties esošos vai bijušos tuberkulozes slimniekus izolēt, tuberkuloze izplatās cietumā.

[3] Ieslodzījuma vietu pārvalde tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteicēja pieteikumu neatzīst, lūdz tiesu to noraidīt pilnībā un paskaidro turpmāk minēto.

[3.1] Notiesātais *V.P.* ir vienīgais ieslodzītais Jelgavas cietumā, kurš 2004. gadā saslima ar tuberkulozi un tagad ir izārstēts. Citi ieslodzītie, kas tiek turēti ieslodzījumā identiskos apstākļos nav saslimuši ar tuberkulozi un cietuma darbinieki - uzraugi arī neslimo ar tuberkulozi.

[3.2] Redzes stāvokļa pasliktināšanās notiesātajam *V.P.* nav saistīta ar atrašanos ieslodzījumā, bet gan individuālais veselības stāvoklis. Ieslodzīto turēšanas kārtību ieslodzījuma vietās reglamentē normatīvie akti. Latvijas sodu izpildes kodekss, Ministru kabineta 2002. gada 19. februāra noteikumi Nr. 73 „Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumi" (spēkā līdz 2006. gada 30. maijam), Ministru kabineta 2002. gada 9. aprīļa noteikumi Nr. 155 „Noteikumi par notiesāto uzturu un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām" (ēdienkartes tiek sastādītas atbilstoši noteikumu prasībām), Ministru kabineta 1999. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 358 „Noteikumi par medicīnisko palīdzību notiesātajiem un apcietinātajiem brīvības atņemšanas iestādēs".

[3.3] Pieteicējs ārstējas Latvijas cietumu slimnīcā no 2004. gada 30. jūlija līdz 2004. gada 21. oktobrim un atkārtoti no 2004. gada 20. decembra līdz 2005. gada 6. janvārim. Slimnieku konsultējis okulists un viņam tika izrakstītas brilles -8.0. 2005. gada 6. janvārī pieteicējs izrakstīts uz Jelgavas cietumu pēc pacienta rakstveida pieprasījuma. Tuberkulozes terapija pabeigta - izārstēts. Pārvests BA grupā (neaktīva) 2005. gada 27. novembrī. Kā redzams no Ambulatorās slimnieka medicīniskās kartes notiesātais *V.P.* vairākkārt atteicās no prettuberkulozes zālēm un no noteiktās ēdienu diētas, un tas uzskatāms par ārstēšanas režīma pārkāpumu.

[3.4] Ieslodzījuma vietu pārvalde noskaidroja, ka notiesātā *V.P.* saslimšana ar tuberkulozi un redzes pasliktināšanās nav notikusi cietuma apstākļu dēļ un nav cēloņsakarības starp atrašanos cietumā un veselības pasliktināšanos.

Ieslodzījuma vietu pārvalde uzskata, ka notiesātā *V.P.* pieteikums par Jelgavas cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam atbilstošus uzturēšanas apstākļus ieslodzījuma vietā, kā rezultātā pieteicējam pasliktinājusies redze un pieteicējs saslimis ar tuberkulozi, un fiziskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 10000 apmērā ir nepamatots.

[4] Pieteicējs iesniegumā (lietas 75. lapa) un atbildētājs rakstveida paskaidrojumā (lietas 46. lapa) ir piekrituši lietas izskatīšanai rakstveida procesā. Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 114. panta pirmo daļu, tiesa nolēma lietu izskatīt rakstveida procesā.

[5] 2007. gada 26. novembrī tiesā saņemts iesniegums, kurā pieteicējs informē, ka viņa personas dati ir mainīti un tagad viņa vārds ir *A.B.*. Iesniegumam pievienota Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles departamenta 2007. gada 24. augusta vēstule, kas apstiprina, ka *A.B.* piešķirts jauns personas kods (lietas 87. – 90. lapa). Iedzīvotāju reģistra datu bāzē esošā informācija apstiprina, ka *V.P.* personas dati nomainīti uz *A.B.* personas datiem 2007. gada 2. oktobrī (https://vmis.ir.gov.lv).

Motīvu daļa

[6] Tiesa, pārbaudījusi un novērtējusi administratīvā procesa dalībnieku izvirzītos argumentus un iesniegtos pierādījumus lietā, atzīst, ka pieteicējas pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Pieteicējs tiesā iesniegtajā pieteikumā norāda, ka atrodoties cietumā pustumšajās, mitrajās telpās un saņemot sliktu uzturu, pieteicējs zaudēja savu veselību. Pieteicēja redze pasliktinājās no -5 līdz - 8. Pieteicējs saslima ar tuberkulozi. Pirms

nokļūšanas cietumā viņš bija praktiski vesels.

No minētā izriet, ka pieteicējs atbildētāja faktisko rīcību saista ar viņa turēšanu ieslodzījumu vietā sliktos apstākļos, nepietiekami labu uzturu, nepietiekamu medicīnisko palīdzību.

Pieteicējs pieteikumā nenorāda, ka attiecībā uz viņu, pretstatā pārējiem ieslodzītajiem, būtu piemēroti kādi atšķirīgi ieslodzījumā turēšanas nosacījumi, ko varētu uzskatīt par viņa tiesības ierobežojošiem apstākļiem.

[8] Tiesa konstatē, ka prasības, kādas ir jāievēro, nodrošinot notiesātās personas ar uzturu ieslodzījumu vietā, ir noteiktas ārējā normatīvajā aktā - Ministru kabineta 2002. gada 9. aprīļa noteikumos Nr. 155 „Noteikumi par notiesāto uzturu un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām", kas bija spēkā līdz 2006. gada 23. decembrim. Ar Ministru kabineta noteikumiem netiek nodibinātas, grozītas, konstatētas konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatēta faktiskā situācija un Ministru kabineta noteikumi paši par sevi notiesātajai personai nerada individuālā rakstura tiesiskās sekas.

Tiesa norāda, ka administratīvās tiesas kontrolei pakļautā faktiskā rīcība vienmēr ir saistīta tikai ar konkrētām, individuāla rakstura darbībām attiecībā uz konkrētu personu. Tas izriet no Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 2. panta 2. punkta, kas noteic, ka APL pamatmērķis ir pakļaut tiesu varas kontrolei izpildvaras darbības, kuras attiecas uz konkrētām publiski tiesiskajām attiecībām starp valsti un privātpersonu.

Ar ārējo normatīvo regulējumu noteiktas tiesību normas attiecībā uz notiesāto personu uzturu nav izskatāmas un izvērtējamas administratīvā procesa ietvaros attiecībā uz atsevišķu personu, jo administratīvajā procesā netiek pārbaudīta iestādes vispārējā ārējo tiesību normu piemērošanas kārtība, jeb netiek sekmēta vispārēja tiesiskuma nodrošināšana.

Individuālā rakstura tiesiskās sekas notiesātajiem rodas tikai tad, ja attiecībā uz viņiem tiek piemērots vienīgi konkrētai personai noteiktais izņēmums no vispārējas kārtības. Konkrētajā gadījumā pieteicējs uz atsevišķu, vienīgi pieteicējam noteiktu tiesisku regulējumu pieteikumā nav norādījis.

Lietas par normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem) izskata Satversmes tiesa (Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 3. punkts). Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai [Satversmes tiesas likuma $19.^2$ panta pirmā daļa]. Līdz ar to, ja pieteicējs uzskata, ka viņa cilvēktiesības (Satversmē noteiktās pamattiesības), ir aizskartas ar Ministru kabineta noteikumiem, viņam ir tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā.

[9] Ministru kabineta 1999. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 358 „Noteikumi par medicīnisko palīdzību notiesātajiem un apcietinātajiem brīvības atņemšanas iestādēs" (zaudējuši spēku no 2007.gada 28. marta) noteica kārtību, kādā notiesātajiem un apcietinātajiem brīvības atņemšanas iestādēs sniedzama medicīniskā palīdzība, un medicīniskās palīdzības apjomu.

Kā norādīts iepriekš, pieteicējs arī uz medicīniskās palīdzības sniegšanas apjomu nav norādījis, ka viņam sniegtās medicīniskās palīdzības apjoms būtu atšķirīgs no pārējām ieslodzītājām personām sniegtās medicīniskās palīdzības apjoma. Pieteicējs vienīgi norādījis, ka pieteicēja redze pasliktinājās no - 5 līdz - 8 un pieteicējs saslima ar tuberkulozi.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja apgalvojums, ka pieteicēja veselības stāvoklis pasliktinājies tieši atbildētāja pretlikumīgas faktiskās rīcības rezultātā nav guvis apstiprinājumu ne ar vienu lietā iesniegto pierādījumu, līdz ar to konkrētajā gadījumā nav saskatāma cēloņsakarība starp pieteicēja atrašanos cietumā un veselības pasliktināšanos – saslimšanu ar tuberkulozi un redzes pasliktināšanos. Tiesa atzīst, ka

arī tiem indivīdiem, kas neatrodas ieslodzījumā, pastāv iespējas, ka redze pasliktinās un viņi arī var saslimst ar tuberkulozi.

[10] Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1. pantam šī likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā attiecībā uz pieteicēju nebija veikta prettiesiska faktiska rīcība, atlīdzinājuma prasījums nevar tikt apmierināts nevar tikt apmierināts uz pieteicēja vienpusēja apgalvojuma pamata.

[11] Attiecībā uz pieteicēja vispārējo norādi, ka pēc atgriešanās no slimnīcas pieteicējs, kurš vēl nebija pilnīgi atveseļojies, tika ievietots vienā kamerā ar personu, kura bija vesela un pirms tam nebija slimojusi ar tuberkulozi, tāpēc ārstu bezatbildības dēļ, nevēloties esošos vai bijušos tuberkulozes slimniekus izolēt, tuberkuloze izplatās cietumā, tiesa norāda, ka pieteikuma priekšmets tiesā katrā konkrētā gadījumā var būt saistīts vienīgi ar paša pieteicēja individuālajām interesēm atbilstoši APL 31. panta otrajai daļai. Populārsūdzības iesniegšana citu nenoskaidrotu personu aizsardzības nolūkā administratīvā procesa ietvaros nav izskatāmas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. - 251. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *A.B.* pieteikumu par Jelgavas cietuma faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam atbilstošus uzturēšanas apstākļus ieslodzījuma vietā, kā rezultātā pieteicējam pasliktinājusies redze un pieteicējs saslimis ar tuberkulozi, un fiziskā un morālā kaitējuma atlīdzību 10000 latu apmērā

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese I. Kaļiņina